

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. TRÓJCY

2. Czas powstania

1767 r.

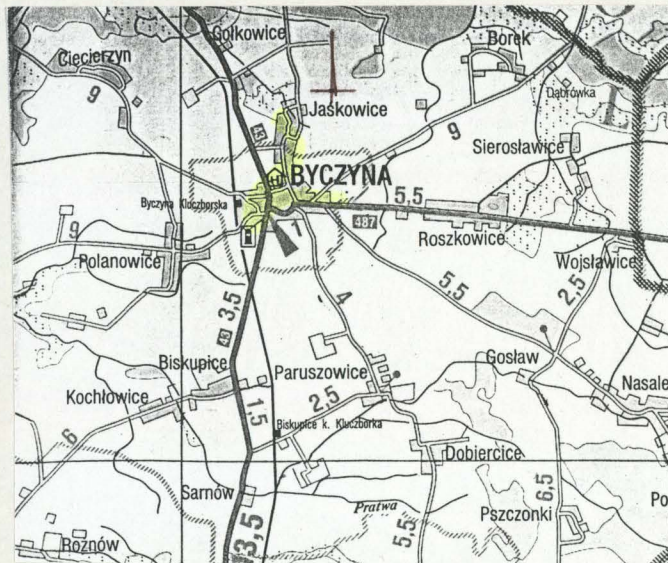
3. Miejscowość

BYCZYNA

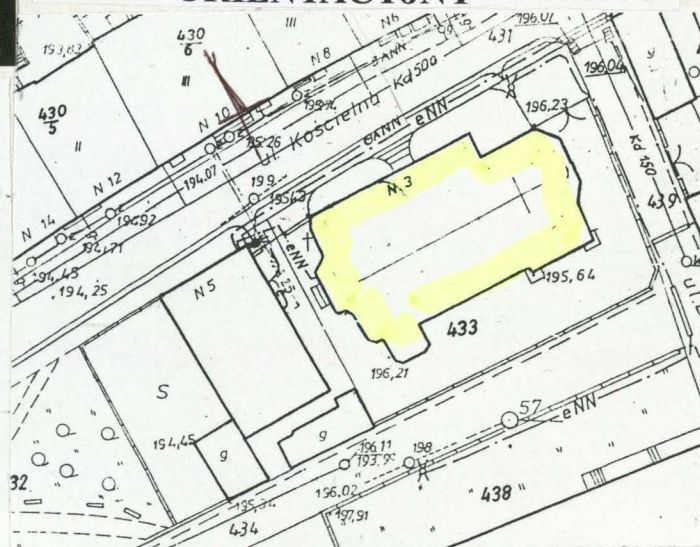
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

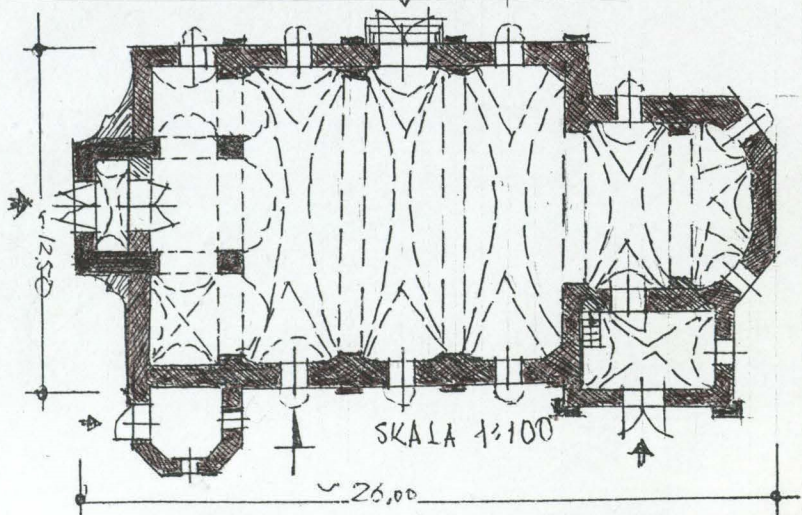
ELEVACJA POŁUD. - WSCHODNIA

PLAN ORIENTACYJNY 1 : 20.000

PLAN SYTUACYJNY 1 : 100

4. Adres Byczyna ul. Kościelna 5

nr hipoteczny K. w. [redacted] Działka 433

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina Byczyna

6. Poprzednie nazwy miejscowości

- Pitschen /do r. 1945
- Byczyna /od 1945 r.

Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo opolskie

powiat Kluczbork

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzym. Kat. p.w.
św. Trójcy 46-220 Byczyna
ul. Kościelna 5

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr 7/51 data 15.10.1951 r.

Byczyna, miasto wzmiankowane 1228 r. i w tym czasie lokowane. Położone na rozwidleniu dróg z Poznania do Opola (przez Kluczbork) i na Wrocław (przez Namysłów). Założone na rzucie owalnym z prostokątnym, z centralnie położonym rynkiem. Układ szachownicowy. Zachowane d. mury obronne z bramami "Polskiej" (od wschodu) i "Niemieckiej" (od zachodu). W wsch. części miasta kościół ewangelicki, w zach. - kościół katolicki p.w. św. Trójcy. Dawny kościół katolicki od 1556 przejęty przez ewangelików. Kościół katolicki (konstrukcji szkieletowej) zbudowany w 1712 r. przez cieślę SAMUELA MATUSZKĘ, spalony w 1757 r. Obecny wzniesiony w 1767 r. Barokowy. Orientowany. Murowany, otynkowany. Do dnia dzisiejszego użytkowany jako obiekt sakralny. Katolicki.

SYTUACJA

Obiekt położony w zachodniej części miasta w niewielkiej odległości od tzw. Bramy Niemieckiej. W zwartej zabudowie miejskiej, na niewielkim prostokątnym placu utworzonym przez biegnące w bezpośrednim sąsiedztwie ulice. Od półn. - ul. Kościelna, od wsch. - ul. Boczna. Od połudn. wąskieprzejście (biegnące równolegle do południowej elewacji kościoła). Od zach. - zabudowa mieszkalna stanowiąca część nieruchomości kościelnej. W niewielkiej odległości (od zach.) Rynek z Ratuszem. Od placu ratuszowego oddziela jeden kwartał zabudowy.

Teren kościelny z trzech stron (wsch.półn. i południowa wydzielony murem kamienno-ceglanym. Od wewn. tynkowany, od zewn. lico z cegły. Przęsła wzmacniane kamieniem. Nieznaczna odległość muru do kościoła tworzy wąskie obejście z rabatką zieleni przy ścianie południowej. Placyk wyłożony płytkami betonowymi. Spadki terenu od wsch. ku zach. i z połud. ku północy (ul. Kościelna). W narożu połudn. zach. stary kasztan.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

F u n d a m e n t y, ś c i a n y - cegła na zaprawie wapiennej, i wapienno-cementowej. Tynki zewn. i wewnętrzne ob. wapienno - cementowe. Malowane zewn. w przyziemiu - otwory robót przeciwwilgociowych.

S k l e p i e n i a, s t r o p y - sklepienia masywne, kolebkowe o łuku obniżonym z lunetami na gurtach. W podniebieniu chóru sklepienie kolebkowe i kolebkowo-krzyżowe.

Zakrystia sklepienie kolebkowe z lunetami. Wieża-stropy masywne, w wyższej kontygnacji belkowe.

W i ę ż b a d a c h o w a - drewniana. Drewno iglaste o nieznacznym stopniu porażenia. Zabezpieczone. Konstrukcja krokwiowo-jętkowa ze stolcami i wzmacniającymi jętkami. Hełmy - konstrukcja drewniana z krążynami tworzącymi ich kształt cebulasty.

P o k r y c i e, p o d ł o g i - prezbiterium i nawa - płytki kamienne, prostokątne. Chór muzyczny - podłoga biała.

S c h o d y - do zakrystii betonowe. Do kruchty północnej - stopnie (5) granit + marmur. Wejście główne - stopnie, granit, marmur. Wieża - schody betonowe. Na chór muzyczny 1-biegowe, drewniane. Balustrada z tralkami.

O t w o r y - okienne zamknięte półkoliste. Proste, szerokie, obramowania z kluczami. Drzwi prostokątne, 1-2 skrzydłowe. Stolarka drewniana, dwuwarstwowa. Dekoracyjny układ romboidalny. Stare zamki skrzynkowe

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 3.000 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 400 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1959 r. - remont tynków zewnętrznych. - 1962 r. - malowanie wnętrza. - 1964 r. - remont (?) wyposażenia. - 2005 r. - prace p. wilgoceniowe poprzez iniekcję zewnętrzną. - 2006 r. - remont wieży. Wykonawca [REDACTED] 		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)</p> <p>Stan zachowania obiektu stosunkowo dobry. Praktycznie na bieżąco wykonywane są niezbędne roboty zabezpieczające jak i modernizacyjne (np. wymiana pokrycia dachowego).</p> <p>- Tynki wewnątrz kościoła w partiach przyziemia noszą ślady zawilgocenia i wykwitów solowych. Są to prawdopodobnie pozostałości zniszczeń powstałych przed robotami p. wilgociowymi.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontynuacja wymiany pokrycia dachowego - naprawa tynków zniszczonych d. wilgocią. Malowanie - bieżąca konserwacja 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- teczka nr. 7/51 w Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w Opolu.
  - Karty ewidencji obiektów sztuki i rzemiosła artystycznego. Wyk. Zbigniew Łabęcki 27.II.2003 Parafia Rzym. Kat. w Byczynie.
- Archiwum Woj. Konserwatora Zabytków w Opolu

22. Bibliografia

- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce. Tom VII woj. opolskie. Zeszyt 4 - Powiat kluczborski. T. Chrzanowski, M. Kornecki. Instytut Sztuki PAN Warszawa.
- Rocznik Diecezji Opolskiej 1986 r.
- "Sztuka Śląska Opolskiego" T. Chrzanowski, M. Kornecki Kraków 1975 r.
- Koelling H. "Geschichte der Stadt Pitschen" Wrocław 1892 r.
- T. Dobrowski "Sztuka Polska na Śląsku" 1948 r. str. 95/98

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst ..... mgr J. Prusiewicz, mgr J. Kowalewski IV/V 2006
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... mgr Józef Kowalewski V.2006
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... mgr Janusz Prusiewicz IV/V 2006
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... u autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkladki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
BYCZYNA	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. TRÓJCY	Opis - ciąg dalszy pozycja. 13

Zakrystia - drzwi zewn. metalowe, 2 - skrzydłowe. Część otworów okiennych (zakrystia) okratowane. Metalowe proste kraty.

RZUT.

Krótkie jednoprzęsłowe, prostokątne prezbiterium zamknięte trójbocznie. Przy nim od połudn. prostokątna zakrystia o narożach wzmocniona trapezowymi skarpami.

Nawa - prostokątna, nieco szersza od prezbiterium o zaokrąglonych narożnikach. W narożu połudn. - zach. kwadratowa przybudówka ze ściętymi narożnikami, mieszcząca wejście na chór muzyczny i wieżę. Od zachodu na osi budynku wieża wbudowana częściowo w nawę (w części zach. nawy dwa masywne, prostokątne filary stanowiące część podstawy wieży). Nieznacznie występująca przed lico ściany frontowej. Z obu boków zaokrąglone narożniki wtapiające się w mur fasady. Wejście główne w elewacji frontowej. Boczne - na osi ściany północnej.

BRYŁA.

Masywna, zwarta bryła z pionowym trzonem wieży dominuje nad sąsiadującą I i II kontygnacyjną architekturą mieszkalną. Jednakże wbudowanie w zwartą zabudowę kwadratu ogranicza perspektywę widokową.

Dach nawy - dwuspadowy, ceramiczny. Prezbiterium - trójspadowy. Zakrystia o niewielkich wymiarach o masywnych narożnych skarpach kryta pulpitowym ściętym dachem ceramicznym. Skarpy są dominującym akcentem bryły. Zachodnia narożna przybudówka o kopulastym zwieńczeniu krytym blachą swą wysokością sięga masywnego, szerokiego gzymsu koronującego, obiegającego nawę i prezbiterium. Linia dachu, wspólna dla nawy i prezbiterium podkreśla zwartość i jednorodność bryły. Nawet wbudowana częściowo w korpus nawy wieża, te założenia architektoniczne utrzymuje. Jej baniasty, kryty blachą miedzianą hełm stanowi pionowy akcent jedyny akcent dekoracyjny.

ELEWACJE.

Z a c h o d n i a - płaska płaszczyzna ściany o podziałach ramowych. Centralnie korpus wieży wbudowanej częściowo w elewację. Nieznacznie występuje przed lico fasady. W przyziemiu wieży wejście główne. Prostokątny otwór wejściowy w prostym obramieniu z kluczem. Powyżej gzymsowanie z trójkątnym przyczółkiem. Szczyt zach. trójkątny o uproszczonych spływach wolutowych. Wtopiony w wieżę. Górna kontygnacją wieży o podziałach ramowych, w niej duże otwory okienne zamknięte półkoliście. Pod nimi okrągłe płycizny. Hełm baniasty kryty blachą miedzianą. W południowym narożu wieżyczka schodowa. Tynk gładki. Niewielkie otwory okienne o zamknięciu półkolistym. Wąskie obramienia z kluczem. W przyziemiu prostokątny otwór wejściowy. Dekoracyjne obramienia. Drzwi 1-skrzydłowe, płycinowe. Wieżyczka zwieńczona niewielkim hełmem baniastym. Pokrycie blachą miedzianą.

P o ł u d n i o w a - elewacja jak i narożnik połudn. zach. na ceglanym cokole. W narożu zachodnim - wieżyczka schodowa. Ściana o podziale ramowym na 3 pionowe płaszczyzny. W każdej duży otwór okienny zamknięty półkoliście. Dekoracja w postaci prostej opaski z kluczem. Prezbiterium nieco cofnięte. W przyziemieniu, na całej długości ściany połudn. - parterowa zakrystia. W narożach wzmocniona dużymi, skośnymi skarpami. W osi drzwi wejściowe, prostokątne. 2-skrzydłowe. Stolarka metalowa. Nad wejściem daszek okapowy. Konstrukcja z belek drewna iglastego. Profilowana. Pokrycie blachą miedzianą. Dach nad zakrystią pulpitowy z ukośną płaszczyzną wschodni. Zakrystia jak prezbiterium bez cokołu.

W s c h o d n i a - elewacja trójbocznego zamknięcia prezbiterium gładka. Tynk zacierany. W ścianie południowej i półn. analogiczne otwory okienne jak w nawie.

Północna - o analogicznym rozwiązaniu architektonicznym jak południowa. W części wschodniej otwór okienny oraz wejście boczne do nawy. Duży otwór wejściowy zasklepiiony łukiem spłaszczonym. Drzwi dwuskrzydłowe. Drewniane. Dwuwarstwowe, o układzie rombowym. 5 stopni (granit i marmur). W zachodniej części elewacji dwie płaszczyzny z otworami okiennymi. Dach ceramiczny, siodłowy wspólny dla nawy i prezbiterium.

WNĘTRZE.

Nakryte sklepieniami kolebkowymi o łuku obniżonym z lunetami. Na gurtach. Tęcza o łuku spłaszczonym. Podziały ścian pilastrami dzwigającymi uproszczone fragmenty belkowania. W ścianach nawy płytkie wnęki zamknięte półkoliście, zaakcentowane wklęsłymi pilastrami - mieszczące okna. Chór muzyczny murowany na dwóch masywnych filarach. Arkada środkowa o łuku obniżonym boczne zamknięte półkoliście. Parapet wklęsło-wypukły o dekoracji płycinowej z kartuszami rokokowymi.

WYPOSAŻENIE.

W części otworów okiennych pozostałości witraży, oraz szkło witrażowe jako przeszklenie. ołtarz główny, późnobarokowy (XVIII w.) z obrazem św. Trójcy. Rzeźby św. Jana Nepomucena Jadwigi oraz dwóch biskupów. Dwa ołtarze boczne rokokowe. Ambona barokowo-klasycystyczna (XVIII/XIX w.). Chrzcielnica barokowa (XVIII w.) z czarą w postaci rogu obfitości. Obrazy - św, Rodziny (XVIII w.), rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego (XVIII w.) i inne.

INSTALACJE

Elektryczna, wodno-kanalizacyjna, odgromna. Alarmowa. Rynny i rury spustowe z blachy ocynkowanej.

1. Miejscowość

BYCZYNA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. ŚW. TRÓJCY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Opis - ciąg dalszy pozycja. 13

3

4

5

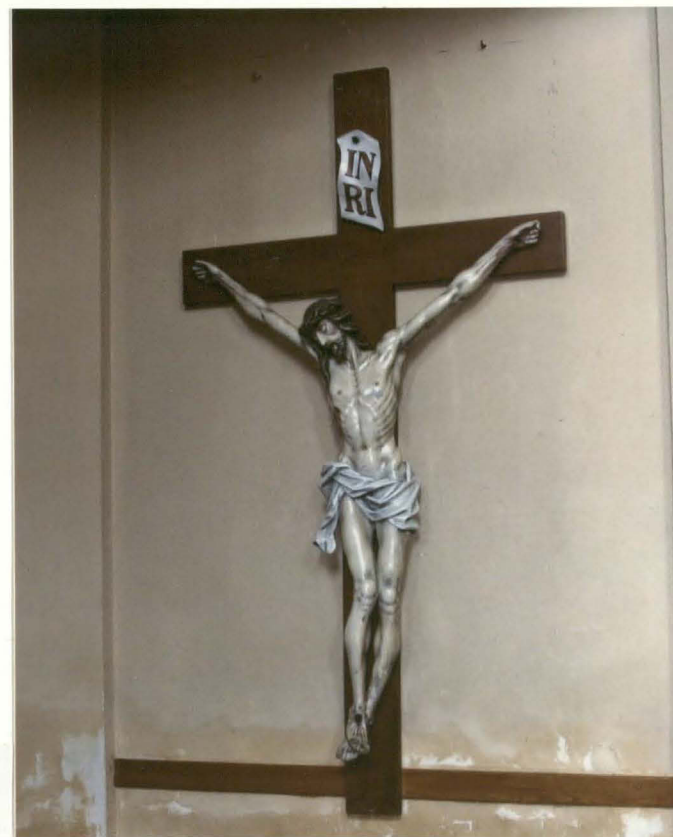

6

7

8

1. Miejscowość

BYCZYNA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. ŚW. TRÓJCY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Opis - ciąg dalszy pozycja. 13

9

10

11

12

13

14

15

1. Miejscowość

BYCZYNA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
P.W. ŚW. TRÓJCY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Opis - ciąg dalszy pozycja. 13

16

17

18

19

20

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
BYCZYNA	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. TRÓJCY	O p i s - ciąg dalszy pozycja. 13

1. elewacja zachodnia i północna.
2. nawa główna - chór muzyczny.
3. prezbiterium - ołtarz główny - ambona - chrzcielnica.
4. prezbiterium - sklepienie kolebkowe z lunetami.
5. nawa główna - sklepienie kolebkowe z lunetami.
6. ołtarz boczny.
7. ambona.
8. krucyfiks drewniany.
9. chrzcielnica drewniana.
10. drzwi do zakrystii - drewniane.
11. zakrystia - sklepienie kolebkowe z lunetami.
12. poddasze - wieża - detal konstrukcji więźby.
13. poddasze - wieża - detal konstrukcji więźby.
14. poddasze - konstrukcji więźby.
15. poddasze - fragment konstrukcji więźby.
16. poddasze - konstrukcja więźby nad prezbiterium - strona południowa.
17. poddasze - konstrukcja więźby nad prezbiterium - strona północna.
18. wieża - wejście na poddasze.
19. wieża - dzwon.
20. klatka schodowa na poddasze.